

L'ús de la llengua a la Psicologia valenciana.

Manuel R. Peretó i Soriano

NOTA PREVIA

El contingut del present article arreplega la comunicació presentada en nom del COP-PV al Segon Encontre de Psicologia de Balears «Presència del Català en la Psicologia Valenciana».

habitants) i castellano parlants (zona de 410.000 habitants).

Les comarques declarades com del domini lingüístic valencià són les costaneres de població més nombrosa, la qual cosa no implica una utilització generalitzada de la llengua en aquestes comarques, en les quals es dona una situació de diglòssia.

Aquesta llei a la definitiva, encara que suposa un gran avanç respecte a la situació anterior, es centra en respec-

tar els drets de l'individu, actua com a protectora dels drets d'uns individus pertanyents a una minoria lingüística resident en determinades zones; no es fonamenta en una política de defensa de la llengua pròpia en el seu territori, siguen qui siguen els individus que en ell resideixen.

La Direcció General de Política Lingüística aporta les següents dades referides a la població valenciana en general

I. PREVIA

Com supose, hom coneixerà que el País Valencià pateix una manca de cohesió social i de consciència d'identitat com a poble, qüestió força estudiada per sociòlegs, historiadors lingüistes etc; Altrament existeixen sectors polítics i socials interessats en el secessionisme territorial, el lingüístic o directament en la desaparició del les varietats meridionals de la llengua; la qual és el nostre tret cultural diferencial bàsic.

2. L'US DE LA LLENGUA EN LA POBLACIÓ VALENCIANA. EN GENERAL

La Llei 4/1983 d'Us i Ensenyament del Valencià⁽¹⁾, fonamentant-se en allò que disposa l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana a l'article 7è regula l'ús, i delimita els territoris valenciano-parlants (zona de 3.290.000

Coneixements de la llengua, població valenciana en general

	Correctament	Prou bé	Amb dificultat	no gens
Comprensió oral	61	24	12	0
Comprensió lectora	11	33	41	15
Parla	43	18	18	21
Esriptura	3	13	23	61

El cens de 1986 aporta les següents:

Coneixements de la llengua per zones

	Zona de parlars Valencians	Zona de parla Castellana
Comprensió oral	84,1	22,6
Parla	55,2	4,4
Esriptura	7,8	0,8

Comparem algunes dades estretes d'un treball⁽²⁾ de Miquel Siguan

Percentatge de residents que consideren com a llengua materna l'autòctona

P.V.	40	Catalunya.	50	Illes	64
------	----	------------	----	-------	----

TEMES D'ESTUDI

Per altra banda, comparem algunes dades aportades pel professor Manuel García Ferrando, en un article de premsa⁽³⁾ Referent a un estudi en el que ha participat.

% de residents d'acord amb l'ús de ambdues llengües oficials en els serveis públics			
País Valencià	60	Catalunya	90

% de residents a favor de l'ensenyament majoritari en la llengua pròpia de la Comunitat			
País Valencià	12	Catalunya	42

Donada la situació, podem concloure que cal constituir una decidida política de suport i de discriminació positiva cap al valencià que faça que la població en general trobe valorada la llengua i supere l'estat mental tan valencià de l'autoodi. En paraules d'Eliseu Climent El que podria ésser terrible no és que guanyara la gent... que diuen el que diuen sobre l'idioma i la cultura... sinó que a més a més la societat civil no estiga organitzada, això seria dramàtic.

3. ESTAT DE L'US DE LA LLENGUA ALS ESTUDIS DE PSICOLOGIA DE LES UNIVERSITATS VALENCIANES.

Al territori valencià existeixen 4 universitats de les quals 2, La Universitat de València-Estudi General i la Jaume I de Castelló, imparteixen estudis de psicologia.

En general a la Universitat existeixen determinades assignatures que s'imparteixen en valencià, per altra banda els gruuix d'estudiants procedents de secundària que han tingut tot el seu ensenyament en valencià poc a poc es va incorporant a la Universitat (l'any passat un 10% dels alumnes de COU redactà l'examen de selectivitat en valencià).

Les dades ens parlen, en general, d'una demanda a la Universitat que hom no pot cobrir adduint manca de professorat o problemes estructurals, l'últim, la introducció a la Facultat de Psicologia

de la Universitat de València dels nous plans d'estudis, i el desgavell administratiu provocat:

Porcentatge de demanda de totes o alguna assignatura en valencià en tota la Universitat per al curs 94/95 ⁽⁴⁾	
Universitat de València	23,8
Universitat Jaume I de Castelló	17,5

Professors psicòlegs ⁽⁵⁾				Alumnes Psicologia valencià
Curs		Nº total	amb docència en València	
94/95	Universitat Jaume I	46	2 (4,35%)	---
93/94	Universitat de València	-150	15 (10%)	- 500 (10%)

% Coneixement de la llengua pels universitaris					
	U. de Valencia dades generals	U. Jaume I: dades generals/Psicologia			
		Correc-tament	Prou bé	Amb dificultat	no gens
Comprensió oral	93,7	79/--	17/--	4/--	0/--
Comprensió lectora	76,8	73/70	22/23	4/4	1/3
Parla	81	55/63	22/10	16/16	7/11
Escriptura	34,6	42/46	34/33	17/18	6/3

Llengua en la qual van aprendre a parlar els estudiants de psicologia de la Jaume I					
valencià	43	Castellà	49	Les dues	8

Un estudi del 1994 del Servei de Normalització lingüística de la Universitat de València⁽⁶⁾ sobre l'ús de la llengua assenyalà que 2/3 dels universitaris de dita Universitat es decanta a favor de l'utilització del valencià i 1/3 manté actituds negatives.

Podem comparar algunes dades d'aquest estudi amb d'altres d'un relatiu a l'ús de la llengua a la Universitat Jaume I de Castelló⁽⁷⁾, del qual hem estret la informació referent als estudiants de psicologia, i amb les relatives a la població en valencià en general, aportades abans:

% d'utilització de la llengua pels universitaris

	% Univ. de València dades generals	% Univ. Jaume I Estudiants Psicologia		
		sempre, generalment, més en ⁽⁸⁾		
Alumnes amb els familiars	25	45		
Alumnes amb els companys	16,3	40		
Alumnes en general	12,8	46		
		Sempre	Segons profes.	Totals
Alumnes a classe	9,6	4	58	62
Assemblees	8,8	---		

(Veure el quadre % Coneixement de la llengua pels universitaris.)

(Veure el quadre Llengua en la qual van aprendre a parlar els estudiants de psicologia de la Jaume I.)

En aquest punt anotaríem que segons l'estudi sobre la Jaume I el 91'5% dels estudiants manifesten haver estudiat el valencià, el percentatge és major en els nivells d'edat que corresponen a la població més jove que l'ha tingut, com a mínim, com assignatura obligatòria.

(Veure els 3 quadres % d'utilització, freqüència i d'assignatures en valencià pels alumnes de la Jaume I.)

Freqüència en l'ús del valencià per escrit a la Jaume I

	Exàmens	Treballs	Apunts
Sempre en valencià	0	2	0
Segons professors	19	11	49

Un altre problema important amb el qual ens topem a l'àmbit universitari és la manca de materials docents (cosa que no passa a l'ensenyament no universitari), tant per al professorat com per a l'alumnat; així com les mancances en terminologia científica.

Podríem concloure, doncs:

- El cas dels universitaris és significatiu, i representatiu d'altres grups socials, l'ús de la llengua és menor quan més ens allunyem de l'àmbit familiar; típica situació diglòssica.

- El fet d'haver estudiat la llengua no implica el fer-la servir; no hi ha pressió social cap al seu ús i sí cap a fer servir el castellà.

- El valencià, a la Universitat Valenciana, no té la significació de llengua normalitzada, ni aparenta resultar necessari el seu ús, malgrat el coneixement i estudi realitzat anteriorment pels universitaris, i la necessitat que cal tenir d'ell per a la posterior tasca professional, sobretot en determinats àmbits d'actuació del psicòleg (educació, serveis socials, sanitat...). I la pròpia universitat com a sistema tampoc sembla col·laborar en el procés de normalització.

% d'assignatures rebudes en valencià pels alumnes que en reben alguna (el 54% de l'alumnat de la Jaume I)

	Una	Dues	Tres	Quatre	Cinc	ns/nc
Psicologia	53	28	9	3	4	3
Global	37	29	14	6	9	5

Centres d'Infantil/Primària/EGB. Presència de línies en val. o programes d'immersió

	94/95	95/96
Total centres	1287	1287 (supòsit)
Línies/immersió	511 (39,7%)	553 (42,9%)

Centres de Secundària. Presència del valencià

	94/95	95/96
Línies	86	96
Alguna assignatura	115	---

4. ESTAT DE L'US DE LA LLENGUA A L'ENSENYAMENT NO UNIVERSITARI

En aquests moments a l'escola valenciana als nivells d'educació infantil, primària i secundària existeixen 4 models: línies en valencià, línies d'immersió, línies d'incorporació progressiva i línies en castellà. El valencià és assignatura obligatòria a les comarques valencianoparlants i optativa a les castellanoparlants.

Per que fa al material docent hom fa servir tant el publicat o elaborat al País Valencià com el procedent del Principat.

És en aquest àmbit de l'escola on la presència de la psicologia en català és més important, i les xarxes públiques de serveis psico-pedagògics (la de l'administració autonòmica i la de les administracions municipals) tenen com un dels seus objectius participar en la promoció del valencià a l'ensenyament.

La Conselleria d'Educació està en aquests moments treballant en diverses proves logopèdiques i fonològiques adequades a les variants valencianes de la llengua, també ha dut a terme la publicació de diverses monografies tècniques en valencià. Per altra banda s'han dut a terme adaptacions no estandarditzades de proves psicològiques catalanes a les característiques valencianes, i existeixen barems valencians per a proves d'un freqüent, en general, a l'àmbit del treball del psicòleg de l'educació les demandes d'eines de treball en la nostra llengua són superiors a les disponibilitats, i més si tenim en compte que les que procedeixen del principat no són directament utilitzables per les particularitats dels parlars valencians.

Vegem algunes dades aportades per la Conselleria d'Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana:

(Vore el quadre *Centres d'infantill Primària/EGB. Presència de línies en val. o programes d'immersió*).

Alumnes que segueixen ensenyament en valencià (94/95)

Educació Infantil/Primària/EGB	55.980 ⁽⁹⁾
Educació secundària	8.487

Pecentatge professorat amb el títol de capacitació lingüística

Educació Infantil/Primària/EGB	75
Educació secundària	50

Ús de la llengua pel personal contractat del COP-PV

	SI	NO
Estudi de la llengua (institut/cursest)	6	3
Llengua familiar	2	7
L'entén	9	0
Pot parlar	6	3 (amb dificultat)
Pot llegir	9	0
Pot escriure	6	3 (1 amb dificultat)
Si un col·legiat li parla en valencià	5	4

Cal dir ací que dels 511 centres amb línies o programes d'immersió soles 18 d'ells són de titularitat privada, en molts casos cooperatives.

(Veure el quadre de *Centres de secundària. Presència del valencià*).

(Veure el quadre *Alumnes que segueixen ensenyament en valencià (94/95)*).

(Veure el quadre *Pecentatge professorat amb el títol de capacitació lingüística*).

Si pensem en la situació de l'escola valenciana i veiem les dades arrellegades a l'apartat segon sobre la població valenciana en general podem concloure allò que diu el Conseller d'Educació Joan Romero L'esforç de valencianització realitzat per l'escola no

té encara una correspondència satisfactòria a la societat, són ben reals els temors expressats per Eliseu Climent i compartits per molts valencians.

5. PRESENCIA DE LA LLENGUA AL COP-PV

Al COP-PV tot allò que es genera pot ésser en qualsevol de les dues llengües oficials, no existeix el sistema de columnes simultànies.

En general a les diverses publicacions es segueix aquest procediment:

- Revista **Informació Psicològica**: Els articles i informacions es publiquen en la llengua en que són enviats, la major part d'ells en castellà.

- **Recull Informatiu**: seccions com informació de secretaria, la Junta informa... es publiquen quasi sempre en

valencià la resta segons se'ns envia la informació.

- **Guia de Serveis Col·legials:** La publicada per a l'any 94 (encara vigent) ha estat íntegrament en valencià.

- **Butlletí de la Junta General, Dossier del Col·legiat, programa d'activitats formatives:** segons qui elabora l'apartat, quasi tots en castellà.

- **Monografies** (una editada) i **Guia de recursos:** en castellà.

Pel que fa a la documentació del COP-PV depèn del càrrec o de la persona que la general i si es fa menció expressa d'utilització del valencià.

- Sobres, paper timbrat, segells: En valencià

- Actes de Junta: Sempre en català.

- Diplomes i certificats de cursos: Tendència a fer servir el valencià.

- Saludes: Segons el càrrec.

- Comunicats de premsa: Preferentment en castellà.

- Cartes: Preferentment en castellà.

- Models de documents oficials del COP-PV (tots ells amb la capçalera en valencià): de 12 models detectats:

* 9 en castellà (Instància col·legiació, sol·licitud bossa de viatge, sol·licitud beca, sol·licitud beca de col·laboració, sol·licitud d'estudiants en pràctiques, Fitxa de propostes d'activitats formatives, Fitxa de gestió, Fitxa de la Comissió Deontològica, Full de codi d'eixida de correspondència.

* 1 bilingüe (Sol·licitud de preinscripció en activitats formatives).

* 2 en valencià: Plantilla per a fax, Salutuda (diferent per a cada càrrec).

Un repàs aleatori als registres d'entrada i d'eixida entre dues dates de principis de 1995 ens dona:

Registre d'eixida: De 30 documents (tots ells amb la capçalera i segellats en valencià): 28 (93'3%) en castellà i 2 (6'7%) en valencià.

Registre d'entrada: De 30 documents (9 d'ells, el 30% amb capçalera en

valencià) 27 (90%) en castellà i 3 (10%) en valencià.

Programes informàtics: La llengua de tots els programes, tant els estàndards com els de disseny específic per al COP és el castellà.

Formació: Es poc utilitzat. El COP-PV en col·laboració amb la Direcció General de Política lingüística sí organitza cursos de preparació dels exàmens de la Junta Qualificadora de coneixements del valencià. A aquests cursos a banda dels col·legiats ha assistit part del personal d'administració del Col·legi.

Actes organitzats del COP-PV: Es poc utilitzat, depenent del participant i del lloc.

Anunciant a les publicacions del COP-PV: fonamentalment en castellà, també, però, en valencià.

Rètols: A les seus de Castelló i València en valencià, en castellà a la d'Alacant.

Tauló d'anuncis: Espai reservat per a pòsters, notes deixades pels col·legiats etc, de 22 anuncis controlats el 3-495, 20 ho eren en castellà (91%), 1 en les dues llengües (4'5%) i 1 en valencià (4'5%).

Pel que fa al Personal contractat: de 9 persones:

(Veure el quadre Ús de la llengua pel penal contractat del COP-PV)

Les conclusions d'aquest apartat serien:

L'actual nivell d'utilització del valencià al COP-PV no suposa, objectivament, cap agressió cap als drets dels castellanoparlants. I si que resulta discriminatori pels valenciano parlants. sobretot per molts psicòlegs que el fan servir habitualment.

Malgrat tot el COP-PV necessita un pla de normalització lingüística, començant per la normalització de models de documents, de la correspondència que s'envia, i l'emissió de cartes als col·legiats en bilingüe; cal patrocinar la publicació d'articles en valencià a les publicacions del COP-PV.

El personal d'administració i serveis cal que aprofundesca en el seu coneixement i ús.

Cal oferir més cursos de reciclatge per als col·legiats. El psicòleg que treballa atenent usuaris cal que pugua comunicar-se amb ells sense reforçar situacions diglòssiques.

(1) DOGV núm 133 del Dijous 1 de desembre de 1983.

(2) SIGUAN, M. (1992). *España Prullingüe*. Madrid. Alianza Editorial.

(3) GARCIA FERRANDO, M. (1995). *La lengua y la Conciencia nacional/regional*. Levante El Mercantil Valenciano (edició general), Diumenge 19 de març de 1995.

(4) LEVANTE, EL MERCANTIL VALENCIANO (1995). *Las Universidades no cubren la demanda de clases en valenciano por falta de profesores*. Levante El Mercantil Valenciano (edició general), dissabte 25 de març de 1995.

(5) *Dades de la taula aportades per les respectives Facultats de Psicologia. Les de la Facultat de València de l'any anterior per l'aplicació enguany dels nous plans d'estudi.*

(6) DIARIO 16 (1994). *Un Estudio señala que dos tercios de los universitarios utilizan el valenciano*. Diario 16 Comunidad Valenciana, Diumenge 3 de juliol de 1994.

(7) APARICI, A. I altres (1994). *L'ús de la llengua a la Universitat*. Publicacions de la Universitat Jaume I. Castelló.

(8) *El percentatge és el total dels 3 ítems, altres eren: indistintament, més en castellà, generalment en castellà, sempre en castellà.*

(9) *L'any 1990 la població escolar en E .I. i EGB era de 616.393 (no dispose de dades posteriors).*